

INSTRUMENTALIS

Kasus, der bruges på polsk i flere forbindelser. Navneord, tillægsord og stedord bøjes i kasus. Her drejer det sig hovedsageligt om brug af instrumentalis for navneords vedkommende.

- ❖ Når der er tale om at bruge et værktøj, et transportmiddel eller en rute, skal dette stå i instrumentalis. Et værktøj forstås i meget vid betydning, f.eks. er vand, som man vasker hænder med, at forstå som værktøj. Der er ikke brug af forholdsord i denne polske forbindelse. Denne kasus bliver også kaldt forholdsordskasus, nok fordi polske vendinger uden forholdsord, hvor den tilsvarende danske er med forholdsord, står i instrumentalis.
- ❖ Det bruges efter visse forholdsord, når der er tale om blivende lokalisation, f.eks. efter *z, za, przed, między, pod* og *nad*.
- ❖ Det bruges efter visse udsagnsord, f.eks. *interesować się, bawić się* og *nazywać*. Desuden under visse omstændigheder efter *być*, her er det en indviklet affære.

Efter *by*

bruges instrumentalis, hvis omsagnsleddet er et substantiv, og hvis det polske ord *to* ikke indgår i sætningen.

Eksempel på tre spørgsmål på polsk, som har identisk indhold (ingen betydningsforskel, ingen forskel i socialklassebrug). Svarene skal have forskellig kasus.

1. <i>Co to jest Kraków?</i>	<i>Kraków to jest miasto</i>
2. <i>Jaki jest Kraków</i>	<i>Kraków jest piękny</i>
3. <i>Czym jest Kraków?</i>	<i>Kraków jest pięknym miastem</i>

- ❖ Det bruges efter visse adjektiver f.eks. *otoczony* og *napelniony*. Her er der igen forholdsord i den danske brug af ordet, men ikke i den polske.
- ❖ Det bruges om tid, der varer ved, f.eks. ”om foråret...” *wiosna....* Her er der igen forholdsord i den danske brug af ordet, men ikke i den polske.
- ❖ Bruges om nationalitet, når denne er et substantiv efter *by*
- ❖ og *to* ikke indgår i svaret. (Man kan svare med nationalitet som adjektiv, når det er kort svar (et ord) på spørgsmålet ”nationalitet?” i hotelreception eller lignende.)
- ❖ Bruges om profession og beskæftigelse, dvs også student og pensionist. Samme regler som efter *by*
- ❖ . Hvis beskæftigelsen er et adjektiv som *bezrobotny*/arbejdsløs er der blot kongruens som ovenfor.
- ❖ Udsagnet *Nina to nauczycielka* er fremhævende i forhold til *Nina jest nauczycielką*, et forhold, vi på dansk udtrykker med betoning. Det samme gælder *ja to nauczycielka* i forhold til *ja jestem nauczycielką*, hvor det første udsagn er pralende.
- ❖ Det bruges i spørgeskemaer, hvor man skal prioritere forskellige begreber/navneord, men ikke adjektiver.